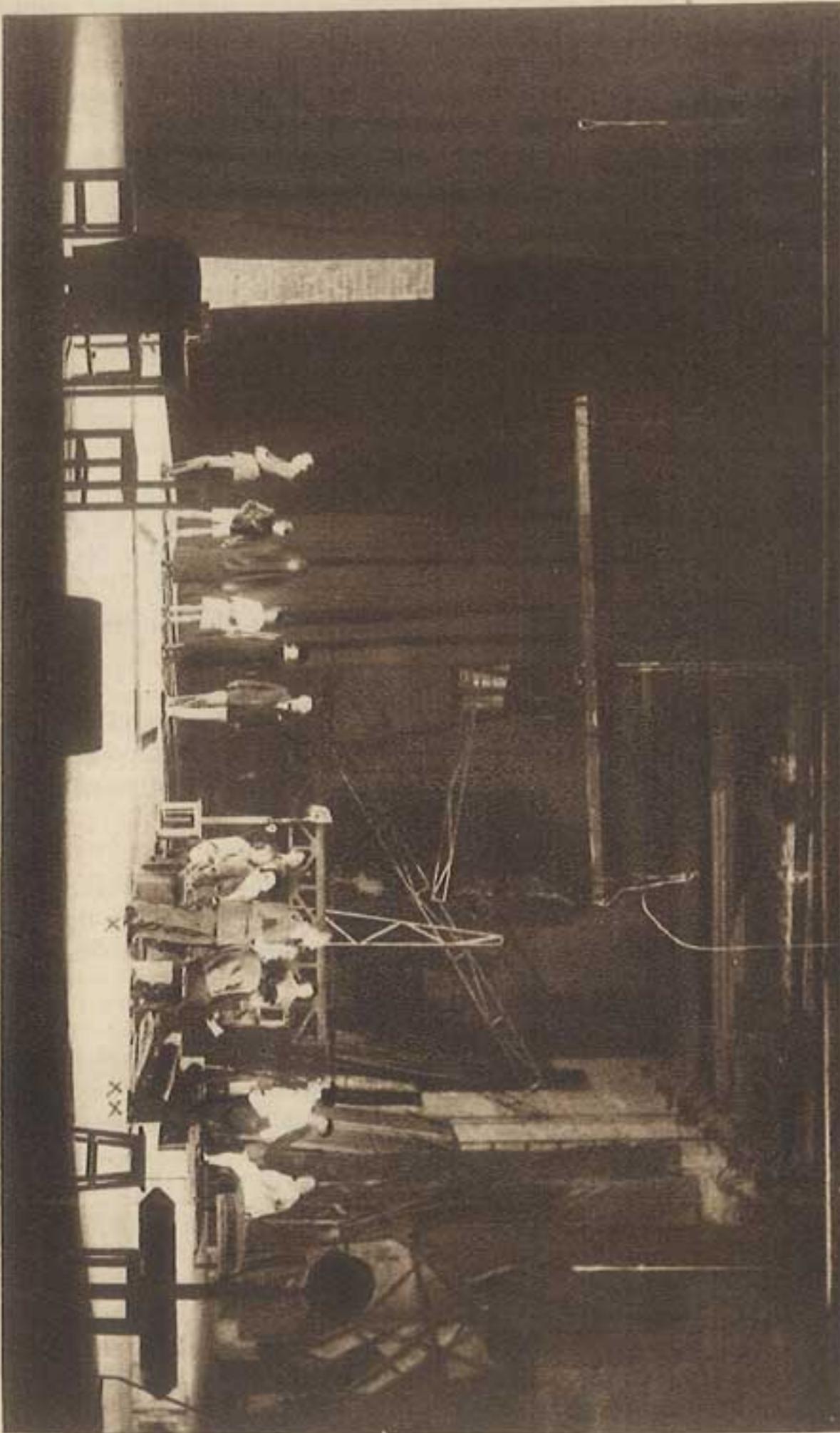

U Zagrebu: "Šest lica traže autora". Scena u momentu, kada tajnik (Batačić X) nejavljuje direktoru (Bavels X X) dolazak "šestoro lica", (Varva i Podgorška, Nušić i Šulentić, male Šilović i Božinšte).

Snimak: Mihaljević, Željko, Zadržan.

у Загребу: "Шест лица траже аутора". Сцена у моменту када тајник (Батчић X) нејављује директору (Бавел X X) долазак "шесторо лица", (Варва и Подгорска, Нушић и Шулентић, мале Шиловић и Божинште).

Београдска Опера: Први тенор београдске Опере, Лев Зиновјев. — Олга Олгини, колоратурни спран, гостovala је у београдском позоришту. — Опера Олгини, колоратурни спран, гостovala је у београдској Опери у партиji Травијате.

Позориште у Хрватској

Позоришни живот у Вараждину

Град Вараждин добио је опет своје позориште. Како је познато у Вараждину већ одавно постоји лепа позоришна зграда, у којој су радије гостовале искључиво немачке трупе. Стално домаће, наше позориште успео је да води за време од седам година г. А. Митровић, док није пре две године уступљена зграда једном кинематографу која су једва тек сада избацili.

Сада је позориште пошло врло добрым путем. Организована је мала и пребрана драмска трупа под управом Бранка Тешавца, а административно вођство задржало је градско поглаварство.

Овим позориштем наша провинцијска позоришна уметност добија врло много.

Pirandello u Zagrebu

(Uspjeh predstave „Šest lica traže autora“)

Iako je u publici bilo zbumjenosti zbog novoga, што ga donosi Pirandellova „nedovršena комедија“, kritika je u pretežnoj većini добро i ispravno shvatila način interpretacije „Šest lica...“ u Zagrebačkoj izvedbi, која je bila posve samostalna i neovisna o drugim shvaćanjima, a da je ipak ostala izraz pravoga duha оve „комедије stvaranja“. Sva je kritika posvetila dugačke felitone objašnjenju Pirandelia i njegovoga djela i tu se pokazalo, da je predstava ostavila jak dojam u intelektima, који се, u svojoj neodredjenosti, има тек да obradi u jasne konstatacije.

O uspehu predstave donosimo, по нашем обичају, опет dvije kritike. U „Novostima“ piše g. Galogaža:

Ta „комедија stvaranja“, упак rezultat stvaranja оve „nedovršene“ Pirandellove комедије, убачен je, izvanrednom spretnošću u okvir jedne realističke scene u teatru, u sasvim običnu probu, za koju je g. Gavella izabrao jednu aktovku g. Kandžića. Za vrijeme toga običnog rada dolaze Pirandellove fikcije da igraju — pravu dramu, toliko pravu da „otac“ iz „Šest lica traže autora“, ušavši u okvir teatra, dolazi do tragične spoznaje зашто je autor pustio svoje fikcije nedovršene, na ulici, kao siročad. Tu „otac“ сesto stavlja na stranu ulogu lica i postaje autorov posrednik, односно — ако hoće — то je borba fikcije за kompletну individualnost. (Parodoks g. Pirandella). Tu je tešku ulogu uspješno kreirao g. Hinko Nučić, tako da nije bilo nedoumice. Psihološke situacije u sva tri čina оve Pirandellove комедије toliko su isprepletene da, na kraju, ostaje dubok utisak. Okvir (materijalni), u kom se to dešava, bio je brillantan; ta otvorena pozornica, sa isprepletenim materijalom, sjenama i svjetiljkama,

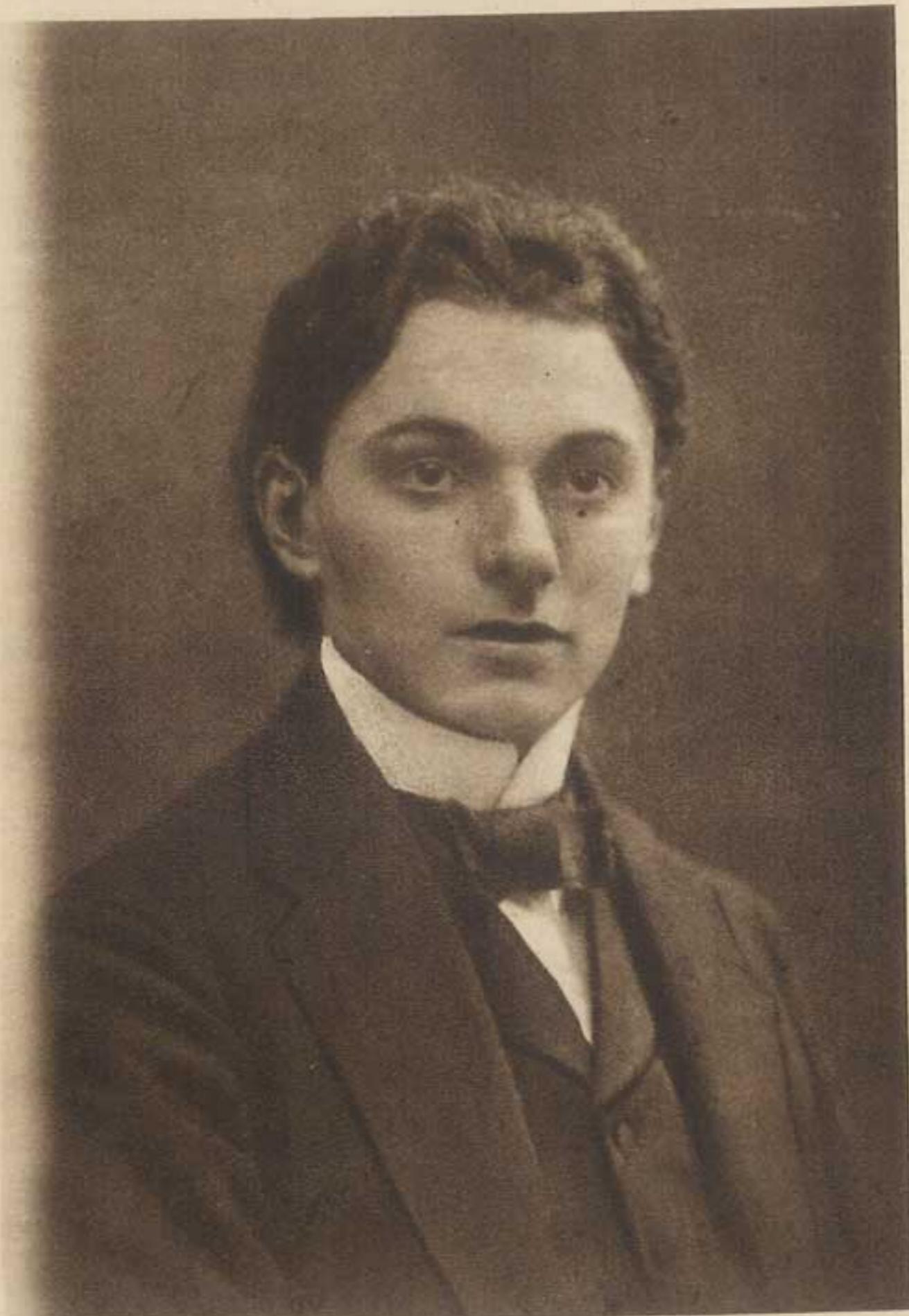
potsjeća na mozgovni laboratorium јednog autora. Nemoguć je drugi okvir za ovu Pirandellovu комедију. G. Dr. Gavelli zaista iskreno čestitamo na režiji: šest lica je uspjelo da pred publikom tačno markira svoj nadrealizam i svoj odnos prema glumcima koji су bili zaposleni na probi. G. Gavella, koji i inače nema loš običaj da režira male sa ulice (odnosno da na scenu donosi banalne rekonstrukcije običnog života ili njegove sjene), sinoć je nežijom stvorio čistu i jasniju scensku sliku života: sinteza je bila istinita. Ulogu „pokčerke“ donijela je, sa jakom plastikom, odlična gdja. Vika Podgorska. G. Stjepan Šulentić odigrao je ulogu „sina“ vrlo intelligentno i snažno. „Majka“ (gdja. Nina Vavra): dobra, bez prigovora. I decu treba napomenuti, držali su se junaci (male Nana Šilović i Ružica Božinova). Humoristična Irma gdje. Haiman imala je fizionomiju neke prijatelje groteske. Na „probi“ je bilo vrlo živo i dovoljno realno. Tu je nastupio, u ulozi direktora drame, sam direktor naše drame g. Dr. Gavella. Oho! pa on je dobar glumac. Na sinoćnoj predstavi bio je i zagrebački talijanski konzul, kome se igra g. Gavelle toliko dopala, da je mislio da je on glumac, pa je došao i da mu čestita. Naravno, da je to sporedno i da se to gubi pred njegovim sinoćnim izvrsnim režiserskim djelom ove potpuno uspjele intelligentne premiere.

Teatar je bio pun. Zbumjenosti pred tim čudnovatim komadom bilo je obilno. Tu ih se našlo i sa primjedbom da „stvar nema ni repa ni glave“. Razumljivi su ti što traže na sceni nekakve — repove i glave, ali i oni bi trebali da se urazume pa da uvide jednom zauvijek da nijedno pravo umjetničko djelo nije ni repato ni glavato u običnom i mirnom gradjanskom smislu.

S. Galogaža.

U „HRVATU“ PIŠE G. JURKAS:

Zagrebačka izvedba djela je vrlo dobra. Režiser je mogao djelo shvatiti na više načina, a da mu se ne bi moglo s pravom prigovoriti. Dokaz, da djelo nije posvema svladalo stadij haotičnosti. G. Gavella nije djelo prikazao kao grotesku ili satiru; daš joj je biljež drame, pače drame, mučnog radjanja umjetnikove fantazije. I dobro je učinio. To bar više odgovora našem temperamentu. Na pozornici smo imali dva svijeta: glumce te sav pozorišni aparat zbilju s ulice u podobi šest lica: r' majka i četvoro djece. Glumci: gdje Kernic, Jovanović, Babić i dr., pa gg. Grund, Dujšin, Karasak i dr. sa tehničkim personalom a na čelu sa ravnateljem g. Gavellom nisu imali tešku zadacu, uopće malo glumačku. Bili su onakvi, kakovi su na probama. Jedino g. Gavella bijaše iznimka; on je zapravo pred očima publike režirao cijelu predstavu. Mora se reći, da se u tome nije dao ni na časak smesti prisutnošću publike. Naprotiv pokazao je mnogo sigurnosti, pače u momentima, kad je počeo pokazivati interes za razlaganja Oca, kad je dolazio u afekat, može se već govoriti i o glumačkim momentima; valjalo je reći, to je zaista ravnatelj, koji živi samo za teatar.

Миленко Пауновић, познати српски композитор, творац више већих музичких дела, умро је прошле недеље у Београду.

Milenko Peunović, poznati srpski skladatelj, tvorac više većih glazbenih djela, umro je prošle nedelje u Beogradu.

Једна успомена: Група наших уметника на студијама у Прагу 1921 год. (1) Далматинец, Тимо Патића, чувари светски тенор; (2) Пере Павловићи, познати вајар; (3) Воја Јовановић, члан београдске Драме и (4) др. Мирко Петровић, члан београдске Опere.

Једна успомена: Група најлијепших уметника на студијама на Фрању 1921 год. (1) Далматинец, Тимо Патића, чувари светски тенор; (2) Пере Павловићи, познати вајар; (3) Воја Јовановић, члан београдске Драме и (4) др. Мирко Петровић, члан београдске Опere.

No, zato su ggdje Vavra, Podgorska, pa gg. Nučić i Šulentić kao lica, koja zapravo glume, pokazali najljepše strane svog talenta. Gdje Vavra kao Maika je u maloj sceni 2. čina odigrala golemu tragediju. To je bio jedini moment u drami, koji je potresao. I već s toga je g. Gavella dobro učinio da nije karikirao. G. Nučić (Otac) stajao je u sredini radnje, vezao je virtuozen zbilju sa iluzijom, ne klonuvši u neprestanoj napetosti i uzbudjenosti. Gdje Podgorska (Pokćerka) je opet iznijela jednu novu stranu svog dubokog talenta: sigurna, jasna, održjerena i izražajna u gesti i mimoći, kako može biti samo iskusni talentovan glumac; a ona glumi tek nekoliko godina. Na sinu g. Šulentića se još uočilo, da spada u istu porodicu i po svom temperatu i ozbiljnosti i po glumačkim sposobnostima.

Šest lica je jedno od rijetkih djeia, koje ne treba scenografa. Scena prikazuje nagu pozornicu sa pôrazbacanim kulisama, sa otvorenim napravama za dizanje kulisa i rasvjete. Tu je dana prilika onome, koji još nije bio na sceni da može iz gledališta pregledati cijelu pozornicu sve do golih zidova.

Kazalište bješe puno. Očima bi udovoljeno vaskolike publike, no srce ostade svima žđno, dok je intelektualne malene grupe bio potaknut na rezoniranje. Po tome je jasno, da odobravanja nije moglo biti mnogo, a nije bilo ni bučno, jer ne bješe udovoljeno onima, što srcem shvaćaju.

Eustatije Jurkas.

Krug

Maugham — raskrinkani Oscar Wilde.

Kada je trebalo naći definiciju za Engleza, Bernard Shaw je napisao svoju polilogiju „Back to Metuselah“ („Natrag Metuzalemu“). Tajna je britanskoga temperamenta u njegovoj vječnoj mladosti: trebalo bi živjeti 300 godina, kao Metuzalem, da se na ovom globusu obavi sve, što zreo čovjek žima da obavi. Englez ostaje mladić, sa svojih 50 godina igra djetinjim žarom djetinje igre i, kao dijete, nema smisla za tragično.

Upravo taj besmisao za tragično čini wildeovske figure apartnima. Ono, što nam se u prvi mah čini osebinom aristokrate ili „hladnoga“ gradjanina engleskog, to je u suštini svojoj: djetinje. Rješavati jade paradoksima, koji se vječno smijulje i potiskivati osjećaje, koji bi mogli čovjeka da dovedu iz ravnoteže; to je svakako odlika naročite kulture. Ali pogaziti čast zbog ličnoga mira i prezreti ponos zbog bojazni pred smiješnosti, to čine ljudi, koji nemaju običnoga smisla za ozbiljnost pojmoveva časti, ponosa, muškaraštva. I dok se mala djeca igraju s igračkama predmetima, velika djeca se igraju riječima i pojmovima. Kod Wildea je ono, što je nama apartno, njemu sasvim jasno. On i ne traži da objasni naročitost jedne gospodje bez značenja.

ili jednog idealnog supruga. To su sušti Englezi, tako sušti, da Shaw, iako prodire u pozadinu wildeovskih tipova, ipak, kao pravi Englez ostaje paradoksalan.

A tako je nekako i s Maughamom. On donosi Wildeove tipove, njihovu površnost karikira izrazito, njihov besmisao za tragično naglašava konzervativno kao smiješnu želju, da se ne izidje iz stila. Ali i on ostaje do samoga kraja svoje komedije „Krug“ u tom pseudowildeovskom stilu, samo što ne kopira Wildeov recept za paradokse. Kadak i Maugham govori o ženama i o ljubavi kao Wilde, ali to mu služi, da stilizovanu tipičnost „hladnih“ aristokrata dovede do absurdita. Samo na kraju, Maugham skida kinku wildeovskom milieu: na kraju komedije pobijedi iskrena neposrednost, kakva god ona bila, ma i brutalna i prosta. Mladi junak iz prirode, siromah i priprost, dolazi u stilski ambijent da govori: ne o sreći i miru, nego o borbi i o ljubavi . . .

Eto, sadržaja: Gospodinu Champion-Cheneyu pobegla je žena pred trideset godina s Porteousom. Istoga dana, kad Champion-Cheney posjeti svoga sina Arnolda i njegovu ženu Elizabetu, dolaze u posjetu i Kitty (Katherina), Cheneyeva bivša žena, i njen muž — ljubavnik Porteous. Umjesto žestokih scena odigrava se susret mirno i u stilu, i za čas cijelo društvo igra karte i brine se za svoje male sitne jade, kao da su stari dobri znane. Međutim se desi, da se mlada Elizabeta zaljubi u plantažera Teddyja (Edwarda Lutona) i tako zaprijeti opasnost, da će se obnoviti u kući Champion-Cheney skandal bježanja zene, koji se desio oeu Cliveu. Da to spriječi stari Champion-Cheney nagovori svoju bivšu ženu, da svojoj snahi oerni život odbjegle žene — prema vlastitom iskustvu i u ime zajedničkoga sina. Ali mlada Elizabeta cijeni ljubav nade sve i ne popušta. Tek onda kada joj Arnold prvi put iskreno prizna, da je ljubi, ne može da odluči izmedju kuénoga mira i prave ljubavi. Ali na kraju pobjedi iskrena odlučnost plantažerova svu brigu za „mirom u domu“, koja se krije za vjernom ljubavi i Teddy bježi s Elizabetom iz wildeovskog ambijenta u prirodu i slobodu.

„Krug“ režira g. direktor Ivo Raić, nadredatelj narodnog kazališta, igrajući sam ulogu Edwarda Lutona. Staroga Champion-Cheneya igra g. Sotošek, a mladoga, Arnolda, g. Str. Petrović. Katherinu igra g-dja Mihičić, a Elisabeth gdja Hafner-Gjermanović. Porteouisa igra g. Badalić, a Shenstone gdjica Huml.

Premijera ove komedije M. S. Maughama, čiji se komadi igraju po svim teatrima Evrope, (sada bečki Burgtheater daje njegovu dramu „Pustolovina u Kini“) bit će u kazalištu u Tuškanecu 18. o. mj.

Iz umjetničkog svijeta

Karsavina će prvi put plesati u Americi 30. oktobra o. g.

Vlado Kolić, naš violinist, imat će prema „Musical Curi eru“ svoj veliki koncerat u New-Yorku u januaru 1925.

„Не убиј“ од Андрејева на београдској позарници: Гост — Антонијевић; Јаков — Плавовић; Феофан — Гинић; Кулебухов — Ристић; Маргарота — Ђњатић; Генерал — Сотировић; Зејчиков — Н. Гошић; Сцена у III чину; Кнез — Ракитин; Сцена из II слике I чина (Гинић и Плавовић) и Њуша—Бобићева.

„Не убиј“ od Andrejeva na beogradskoj sceni: Gost — Antonijević; Jakov — Plavović; Feofan — Ginić; Kulabuhov — Ristić; Margareta — Čnjetić; General — Sotirović; Zejčikov — N. Gošić; Scena u III činu; Knez — Rakitin; Scena iz II slike I čina (Ginić i Plavović) i Njuša — Bobićeva.

Снимци Вл. Бичико, Београд.

Народно Позориште у Скопљу

Досадањи режисер скопског Позоришта, г. А. Верешчагин, отишао је за Нови Сад; с њим је исчезла она режија, која садржи у себи јаку инвентивност и доста израђену стилизацију. Кад се помисли на шаблонско играње и монотону намештеност комада, играњих на хиљаде пута у истом декору и готово са истим гестовима, за жаљење је што овај режисер одлази, јер, ма како, он је бар у извесним комадима могао да пропаће оне инијансе, које нешто истакнуте, чине хармоничну целину уметничког креирања.

Г. Верешчагин, често пута је чинио велике скокове упоредно изводећи класичан и модеран репертоар. То експериментисање доводило га је у извесним комадима у незгодну атмосферу чисте шаблоне: али, ишак, у извесним стварима, већином у комадима руског карактера и чисте класике, он је успенио истцао главне акценте и постављао личности и ствари у изврстан стилизовани поредак.

Сада је позориште остало па два режисера: г. Срдановића и г. Петровића.

Срдановић је врло талентован глумац, а уз то интересантан режисер. Он игра подједнако у драми као и у комедији и способан је епизодне улоге да истакне уметнички и зналачки. О његовој глуми може се говорити са доста убеђења, међутим његова режија може се критиковати, у толико, колико она задире у домен интересантних и нових открића. Свакако Срдановић режију и глуму идентификује и у том погледу варијације не постоје. Кад би овај талентовани глумац отресао сваки романтизам провинције; када би имао више заноса и воље за мало културнијим центрима него што је Скопље, он би достигао првокласан ранг одиста сјајних глумаца из своје генерације.

Ипак, вероватно је, да ће једнога дана и он опробати срећу на даскама београдског театра. Свакако — унапред тврдим — са успехом.

Г. Љубишица Јовановић, ишаково ће играти *Хамлета*, кога је прошле године успешно кренрао. То је један солидан ранџик, коме је глума озбиљан рад а даске сматриште. Повуче у мирани живот може се рећи, бар за сада док се опоравља после болести, он живи у илузију комбинација. Свакако о његовом раду ја ћу се лакнадно осврнути у „Сомоедији”.

Карактеристично је напоменути, да г. Бранко Јовановић игра са много боље и сналажења. То је врло млад човек, за своје године доста културан, који ће достићи знатан успех ако овако озбиљним напором настави посао.

Мала Замфировићева, која би требала да буде највећа похвалка позоришног, врло трагично упада у извештаченост и намештени патос — на жалост — из старе Верешчагинове школе, од које није остао никде траг сем на овој госпођици. Играла је доста пријатне мине и грације у „Лепој Јелени”.

Како је на програму свога позоришта значајнији репертоар, то ћу се идућег пута осврнути на начин креације и игре овдашњих глумача.
R. Драинац.

Штипско Позориште

У недељу 5. октобра дата је у Штипу стота представа месног дилетантског позоришта, кога је основао, и коме је управник, редитељ, драматург, сүфлер и глумац, Г. Душан Будимировић, наставник штипске гимназије.

Колико је ово позориште учинило користи у културном погледу, не може се оценити док се бар у неколико не познаду прилике које владају у тим крајевима. Крајња примитивност, културна и друштвена, радила је управо против овакве институције, али несамољивом енергијом г. Будимировић је ишак успео да позориште популарише и да га учврсти за сва времена.

О материјалним приликама овог позоришта не треба ни говорити, јер народ из Штипа и околине где је позориште гостовало, има само једну ману, поред врлине да воли позориште, а то је „да не воли да плаћа”. А и нема, јер је крај услед разних ранијих трзавица јако осиромашио. Што се тиче „надлежних” из Београда, до сада је ово позориште нешто мало помогало, али ишак не онолико колико оно гаслужује, нарочито не колико заслужује у погледу културне и националне пропаганде.

Али г. Будимировић се бори, бори помаган оном збиља идеалном омладином из Штипа. Поред редовних представа у Штипу, у згради чију слику доносимо са жељом да сви виде како се и где културно дела у нашој Јужној Србији. Штипско Позориште дало је представе и по окolini.

Тако у Струмици, Радовишту, Кочанима и т. д. не презајући од комита и зла времена, и то све бесплатно, за љубав уметности”.

Штипско Позориште је ишак успело да да сто представа у току прошле позоришне сезоне; велики је то, огроман број за тамошње прилике. Штипско Позориште хоће да настави свој рад, оно би так желело да мало крене напред и са техничким средствима и са гардеробом.

Зато је управа Штипског Позоришта упутила апел на све оне који воле нашу Јужну Србију, на све оне који желе да се народ у Штипу и његовој околини културно подигне што више, да помогну материјално, колико ко може, ову племенину, и према приликама, готово херојску установу.

Управа Штипског Позоришта овластила је редакцију „Сомоедије” да може примати прилоге за Штипско Позориште. Према томе сви они који би желели да помогну ову установу, нека упунте новац (са прилогом до 100.— динара постаје се помажући члан; преко 100.— постаје се члан добровор) уредништву „Сомоедије”, Скопљанска 18 — Београд. Имена приложника објавиће се на овом месецу.

Zagrebačko Kazalište: Lesić i Šapetić svojim vrlo uspјelim kreacijama „Gaјдаша“ iz „Kneza Igora“.

— Atelier F. Mosinger, Zagreb (Ilica 8). —

Mladi talenti zagrebačke Drame: Predrag Milanov i Amand Alliger.

Atelier Tonka, Zagreb.

Mladi talenti zagrebačke Drame: Predrag Milanov i Amand Alliger.

Zagrebačko Kazalište: Lepsić u svojim vrlo uspјelim kreacijama „Gaјdaša“ iz „Kneza Igora“.

Mariiborsko Kazalište: Pavel Razberger, član i redatelj Mariiborskog Kazališta i njegova kćerčica Branka, talentovana glumica od 9 godina. Novosadsko Pozorište: Ana Leskova, novi član i redatelj. Naši u inozemstvu: Aleksandar Rašković, pređašnji član Skopljanskog Pozorišta primljen je radi studija u praški Narod. Divadlo.

Mariiborsko Kazalište: Pavel Razberger, član i redatelj Mariiborskog Kazališta i njegova kćerčica Branka, talentovana glumica od 9 godina. Novosadsko Pozorište: Ana Leskova, novi član i redatelj. Naši u inozemstvu: Aleksandar Rašković, predjašnji član Skopljanskog Pozorišta, primljen je radi studija u praški Narod. Divadlo.

Новосадско Народно Позориште

Овогодишња сезона је почела 3. прош. мес. са духовитом француском комедијом „Краљ”, у режији г. Бране Цветковића, са релативно добрым успехом. Од приказивача су се истакли гђа Сибирјакова и г. Чолић. Друга премијера је била „Живи леш”, у врло успешој режији г. Р. Веснића, који је својим интензивним радом много допринео развијку нашег позоришта. Феђу је играо г. Живановић са много темперамента и успеха, остали су били на приличној висини. Трећа премијера је била Пецијина „Руника”. Четврта „Анатол” од Шницлера у режији г. Веснића. У „Анатолу” су се нарочито истакла два млада и добра глумца гг. Васић и Величковић, те гђе Кучера и Јовановић. Пета премијера је била Шоов „Ђаволов ученик”, у режији г. З. Васиљевића, г. Божа Николић, као гост у улози Ричарда. У суботу 20. прош. мес. давана је Арцибашева „Љубомора”, коју је на ново увежбала гђа А. Лескова, новоангажована прва глумица и редитељ наше позоришта. Представа „Љубоморе” је била прави догађај за новосадску позоришну публику. Гђа Лескова је играла Хелену Николајевну, па је својом високо уметничком, стилском и детаљно израђеном игром освојила нашу публику и још јаче афирмировала своју рангују репутацију изванредне драмске уметнице и првокласног редитеља. Почетком октобра долази у наше позориште и г. Верешчагин за главног редитеља, који је до сад исту функцију вршио у Београду, Загребу, Осјеку, Сарајеву, Сплиту и Скопљу. Прва ствар, коју ће г. Верешчагин режирати, биће Чеховљева „Соба бр. 6” и „Еј осидба”. Како је г. Верешчагин познат, као један од најбољих познаваоца Чехова, то се његов наступ очекује са разумљивим нестремљењем. Г. Б. Војновић, управник позоришта, има сад на распоређењу приличан број способних и добрих снага, па се с правом надам да ће успети да створи прави уметнички театар.

С. Зубац.

АНЕГДОТЕ

Какви су били...

Кад су Љуба и Илија Станојевић били у новосадском позоришту, око 1884 године, један од најстаријих глумаца у трупи бије чика Марко Суботић.

На једном гостовању у околини Новог Сада, један пријатељ запита чика Марка, кога има од млађих снага које обећавају.

— Имамо два Станојевића, Илију и Љубу, одговори уњкајући чика Марко!

— Како два? Ваљда су браћа...

— Та и јесу и пису. Нису по рођењу, али имају сличних на-вика. Док један фуртум пије, дотле други само ждере и гимнастицира!...

Сезона 1923-1924 у позоришту Одеон у Паризу.

Директор Одеона Жемије тврди да још нисмо ништа видели у Одеону, и да ћемо тек ускоро видети оно што треба видети. Другим речима, Жемије још није могао да уради у Одеону оно што је хтео. Али зато он ће то учинити ове нове сезоне.

Одеоном није лако управљати. Ничим није лако управљати. Нарочите тешкоће, које има Одеон јесу што то позориште није у центру Париза, што је врло пространо, што није увек имало изврсну репутацију и што је трупа обично, осим изузетака, слабијег квалитета.

Против ова прва два узрока Жемије не може ништа. Он не може ни да смањи Одеон ни да му промени место. Али он може да поправи ситуацију, ако само буде имао добру трупу и онда састави добар репертоар.

Једна добра трупа кошта много. Један добар репертоар не кошта ништа, до мало труда да се састави. Директор Одеона има сва јемек-дела светска на расположењу, која може да игра напоредо са „Комедијом француском.“ Има врло мало писаца међу младима, који неби пристали да се њихова дела играју у Одеону. Оно што не може г. Фабр, везан правилима и одбором за читање, Жемије може; он је потпуни господар у своме позоришту. Ни-ко му не брани да тражи Romains-а или Arnochs или Benjamin-а, да искључују случајно какав готов комад у својој фијоци, за њега.

Тако исто није му забрањено ни да оде у посету г. ме или томе романсијеру или познатом писцу и да му каже: „Да немате вољу да се окупшате и у драмској књижевности. Вашије ће име изазвати интересовање, осигурати успех и приход. Ја бих врло радо покушао са Вама да монтирам штогод у Одеону.“

Три пута би пропао, четврти пут би успео. И најзад, успевали боље са садашњим системом?

Да видимо. Одеон је од октобра 1923 до јула 1924 много радио. Ни једно друго позориште није тако често пута звало критичаре, монтирало толико нових комада, или записало у свој репертоар толико новина. Жемије је у два правца био активан. Он је најпре тражио да добије у времену што је сасвим природно, и у тој намери давао је комаде, којима је осигуран успех. Одеон, као и свако друго позориште, потребује солидан фонд који би му допустио да ради на миру у овом правцу, и у првом реду Жемије је изабрао два весела писца: Лабиш и Тристан Бернар.

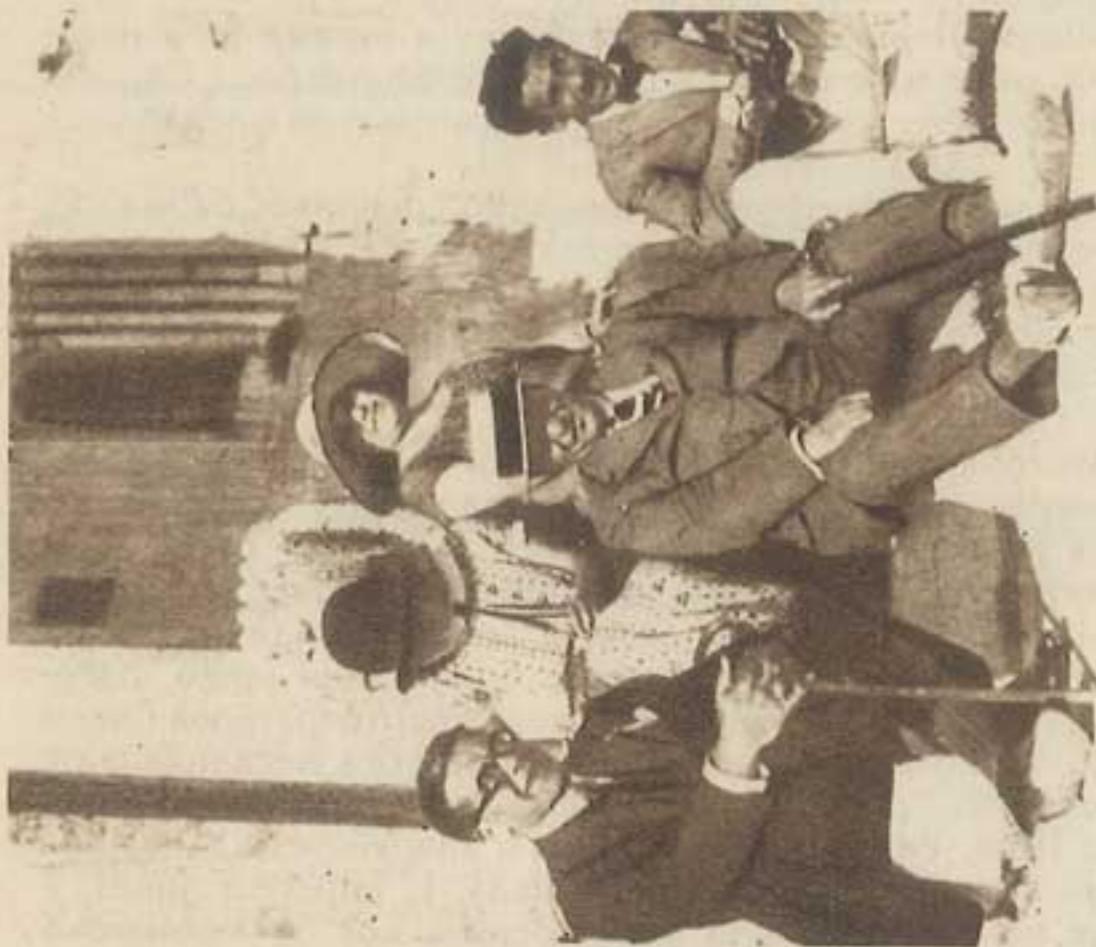
Он има слабост за Лабишом. Лабиш је стварао изврсне комичне комаде, уносећи у њих своје доба мајсторском руком. Најбоље је прошао „Флорентински шешир“, који је имао неочекиван успех прошлих сезона и на београдској позорници.

Из савременог доба изабрао је Тристана Бернара. Он је давао ове сезоне ништа мање од пет комада овог писца. Међу

Штипско Позориште: Зграда у којој је изведена стота представа 5 октобра. Група чланова и управа Штипског Позоришта.
(×) Управник Душан Будимировић.

Štipsko Pozorište: Zgrada u kojoj je izvedena stota predstava 5 oktobra. Grupa članova i uprava Štipskog Pozorišta. (×) Upravnik Dušan Budimirović

1. Hinko Nučić igra ulogu "Oca" u "Šest lica..." u Zagrebu; 2. Miljan Begović u društvu s francuskim književnikom Valerijem Larbenom i talijanskim Mariom Puccinijem u Italiji.

1. Хинко Ључић игра улогу „Оца“ у „Шест лица...“ у Загребу;
2. Милан Беговић у друштву с француским књижевником Валером
Ларбеном и талјанским Маријом Пучинијем у Италији.

осталима и „Кафаницу“ коју смо прошле сезоне видели на београдској позорници. Бернар привлачи публику и занима је. У истој категорији дела, он је монтирао *Là petite Fonctionnaire*, од Capus-a и *Là petite Chocolatiére* комад који је написао његов предходник *Gavault*.

У једну прелазну категорију ставићемо репризе озбиљних комада од вредности, да могу издржати сваке године серију престава. Ове комаде би могли назвати класицима савременог доба. Одеон је дао три комада ове врсте у току сезоне: *Là Vie Publique* од *Fabre-a*, *Simoun* од *Lenormand-a* и *La Terre Inhumaine* од *Francois de Curel-a*.

Друга категорија: комади из класичног репартоара које је Жемије инсценирао у току своје раније каријере, увек интересују. И он их је сасвим природно, пренео у Одеон. То су неке комедије Молиерове и Шекспиров „Млетачки трговац“. Најзад, стижемо на његов најмилији део рада, а то су комади и писци, које је он сам изабрао, које воли, које брани, који јавно одговарају његовом укусу, који састављају његов репартоар, његов багаж његов лични фонд; комади и писци који се не би без њега појавили.

Најпре, неколико реприза: *Le Cyclene*, од *Gautillon*, *Le Héros et le Soldat* од *Шoa*, енглеског хумористе и анархисте; адаптација једног екстравагантног америчког комада, *L' Empereur Jones*, у коме је Жемије поново приказао црнца Benglia ког је пронашао у *Cirque d'Hiver*; једна адаптација *Candide-a* Волтеровог од *Vautel* и *Marches*, комад кратке каријере, и најзад, нови, и млади писци, почетници и неприказани комади.

То би био биланс Жемије: много активности, вешта експлатација реноме-а двају комичних писаца, и две три успеле инсценације. Жемије жели, веле париски листови, да га не ценимо по овоме, већ да му дамо рока од још године дана.

Позоришни хумор

Било је то пре петнаестак година. Шаљапин је давао читаву серију представа у Паризу у Позоришту Шатле. Уочи представе на проби, Шаљапин дошао је у позориште притети у сали око 150 осoba које су се провукле да би присуствовале проби. Чувени певач је био јако незадовољан овом љубопитљивошћу, изађе на сцену у варошком оделу, и изјави да јако жали што не може „пробати“ јер се не осећа најбоље.

Опште разочарење. Сала се испразни, слушаоци, који нису ништо чули од пробе разиђоше се али неколико њих притетише са изненађењем у једној малој оближњој продавници вина Шаљапина окруженог својим земљацима како пева од свег срца руске народне мелодије.

TEATRALNI GLOBUS

Teatar u Anamu

(Prema anamskom književniku Diep Van Ky).

Anamska dramatska umjetnost почине у 16. stoljeću, a pobude su joj kineske. Jer prije 16. stoljeća, prije dinastije Trau, kazališne su se predstave (ako se ta riječ uopće može upotrijebiti) sastojale samo u pantominama i pagodnim pjesmama, t. j. u pjesmama, koje su se u pagodama pjevale za vrijeme obrednih ceremonija. Teatra nije bilo.

Postoje dvije verzije o početima anamskog teatra. Po jednoj je u 16. stoljeću došla u Tonkin neka kineska trupa, koja je igrala komad, čiji natpis u prijevodu glasi „Dar svete breskve“, a utisak je bio takav, da su se Anamiti natjecali u oponašanju onoga, što je proizvelo njihovo divljenje. Po drugoj su verziji u to doba Anamiti zarobili neke kineske glumce u bitei s tatarskim provalnicima, pa ti Kinezi da su utemeljitelji drame u Anamu. I zbilja, može se reći, da sva anamska literatura, pogotovo ona za teatar, potiče iz Kine. Anam je u svoje imitacije unio pučke arije i pjesme, zvane „šampia“ po istoimenoj rasi, koju su Anamiti istrijebili u dugom nizu borba (od 15. do 18. stoljeća). Po toj su mješavini anamski kazališni komadi osobene vrsti, jer glumci čas pjevaju, čas govore, a čas opet deklamiraju. No ni nekadašnje pantomime nisu propale, već se još i danas igraju. Dosta se dugo davale „in extenso“ pod vedrim nebom pred hiljadama gledalaca neki komadi u stilovima ogromne duljine, kao što su bili francuski *Mystères* u 15. stoljeću, jer je prikazivanje katkad trajalo cijeli jedan mjesec. Tako: *Tau Du* („Put na zapad“) u 70 svezaka, i *Van Buu* (10.000 kićenih stvarčica) u 100 svezaka. Od tih gigantskih komada otcijepljuju danas dijelove, a i ovi imaju uspjeha, i to samo u Anamu i Tonkinu, ne u cijeloj Indokini. U Saigonu igraju moderne komade, a u Hanoi-u moderne i stare. *Tau Du* je izvadjen iz nekog kineskog romana, koji je pun nekih manje ili više neobičnih i bajnih peripetija. Neki Kinez putuje u Indiju da traži Soutrasa; ali glavni je junak majmun, koji je godinama stekao magične sile, no Kinez mu se opire naročitim talismanom. Luda, a katkad zgodna fantazija oživljuje i podržaje to veliko djelo. U duhu kineskog romansiera personificirao je majmun dinastiju Mandžu, koja je ugrabila prijesto. A *Vau Buu* su sastavljeni različni slavni autori kao: *Dao Tau*, princ *Kien* itd., koji su radili za vlade učenoga *Tu-Duka*, koji je i sam s mandarinima slagao komade, i koji je doživio početak francuskog osvajanja. Umro je 1883., a njegova je vladavina bila najsjajniji period anamskog teatra. Ali uz ove dugačke komade pojatile su se i kratke komedije n. pr. *Trau-Bo*, ugodna i dosta živa satirička slika običaja, a napisao ju je djed kralja — umjetnika. Oženjeni starac nema djece, ali hoće da ih dobije te uzima priležnicu, t. j. ženu br. 2. Kao u Kini tako je i kod nas priležnicaazkonita. No žena broj 1 je ljubomorna, i vrać joj prorekne, da će biti

Филм у свету: Ђеки Куган, који сада путује по Европи, за време филмске паузе, на часу математике. Чувени мајмун „Шуки“ уметник на филму. Маскиран глаумач у филму „Људоџдери“.

Film u svijetu: Jackie Coogan, koji sada putuje po Evropi, za filmske pauze, na času matematike. Čuveni majmun „Iki“, umjetnik na filmu. Maskirani glumac u filmu „Ljudožderi“.

Из циклуса светске филмске производње: Ларс Иакобсон у филму „Геста Берлинг“. Из циклуса светске филмске производње: Ларс Хансон у филму „Геста Берлинг“. — Monopol Film Zavod Mošinger, Zagreb (Illics 55). —

zlo, ako ne prestane zanovijetati, i ona posluša. Medjutim: izmedju sobe muža i suparnice nalazi se njezina, i kad on hoće da predje granicu, ona ga prisili, da plati „taksu“, kako ona veli. Ton je, dakako, uvijek delikatan. Drugi je takav komad „Ygao, bedak“, koji je i na franceski preveden. Junak je tip prostodušnog muža, koje se lice često u tim malim komedijama obradjuje, jer anamska žena, za razliku od kineske, ima velik autoritet i vuče često muža za nos. Autori anamskih komedija nadmašuju tako Kineze i po stilu i po teatralnom osjećaju. U Anamu se cijeni i razumije Molière i s velikim se uspjehom daju „Skapenove podvale“, „Gradjanin Plemić“, „Umišljeni Bolesnik“, „Škrtac“...

Ljubav nema važnu ulogu u anamskim komedijama. Anamska je literatura patrijarhalna i sve je u njoj posvećeno obitelji. Ali si ponašu zato čudnim sentimentalnim scenama. Jer, napokon, može li kazalište sasvim da postoji bez ljubavi? Evo zgodnog i zabavnog trika iz jednog starog komada: Anamske su čete potučene po kineskoj ili tatarskoj vojsci, kojoj zapovijeda jedna žena, zaljubljena u protivničkog generala. Obadvoje raspolaže magičnim silama, koje su vezane uz kakav predmet. Tako anamski general samo zamahne batinom po zraku, pa se odmah pojave zmajevi, tigrovi i zmije. A kineska ili tatarska generalica ima vazu, iz koje izlazi lopec, na koji ona stane, a oko evijeta se pojave ptice: pauni, fazani itd., koji je brane protiv divlje zvjeradi. General, zaveden tim veselim prizorom, sidje s konja, te se zabavlja s lijepim pticama i ubija strašne braňioce. A kad generalica, koja se boji za svoje paunove i fazane i naloži ovima da idu natrag u vazu, vidi, da ih general slijedi privučen magičnom silom, ona i njega odnese u vazi, vesela s te avanture, jer ga ljubi. No s te ljubavi bude pobijedjena i poraz se Anamita pretvoriti u pobjedu...

Danas ima dva teatra u Huè-u, kao i u Hanoi-u, ali ta stoje tek 5 ili 6 godina, ne više. A kad se govori o Hanoi-u, to je zato što je Tonkin dio Anama, jedna provincija. A pripadala mu je i Cochinchina, prije negoli je osvojio Napoleon III. Mora se dakle i Saigon spomenuti s njegovih 5 ili 6 kazališta, podignutih pred 30—40 godina. Uostalom već je i prije osvojenja Tonkina i Anama postojalo „carsko kazalište“ u vladarevoj palači. Ovo kazalište još postoji i tu se igraju samo komadi po nalogu cara. Gotovo svi anamski komadi pisani su na zabavu dvora, ali su u isto vrijeme poneni i slave moral. To carsko kazalište zove se anamski Dmjet Thi, što znači „pogledajte to“.

Kazališta su vrlo različna od franceskih, samo što su pravokutna, i što na pozornici, koja je šira nego dublja, kao u Kini ima zid s dvoje vratiju, jedna na lijevo druga na desno. Desna vrata (od glumca) služe anamskim ratnicima, a lijeva neprijateljskim. I po tome se može vidjeti da su još do nedavna svi komadi bili ratne drame. Pod franceskim uticajem uvode se dekoracije. Ali ne svagđi, jer su putujuće trupe, koje idu od sela do sela da igraju u pagodama, bez svake dekoracije za scenu.

U Anamu nema naročitih starova. A glumice, kojih sada ima kao i u Evropi, bile su prije osvojenja „rijetke ptice“. Glumci nemaju maske, ali im je lice prekrito žestokom šminkom. Iznimno ima i maske.

Na kraju treba naglasiti ovo: 1. da ima dvije vrsti anamske literature, jedna je učena kino-japanska, a druga popularna, čisto anamska, i po jeziku, a teater obje vrsti miješa; 2. da je nakon smrti slavnih autora, nastala dekadansa jer su Kinezi zbog francetskog osvajanja izgubili mnogo zemlje, te su vremenom komadi postali za masu nerazumljivi, a glumci su ih često improvizirali na narodnom jeziku da se razumiju. Autori su zatajili. Na svu je sreću nakon nekoliko godina dala francuska kultura uzore i novi autori inspirirali se franceskim komadima. Pojavilo se kazalište s prozom; ali je opet nezgodno, što ti autori ne poznavaju stari anamski teatar, niti se naprežu, da mu upoznaju temelje i bit, ni da sačuvaju nešto od narodne genijalnosti. Prenaglo su prelomili sa stariim. A trebalo bi zapravo modernizovati pravi anamski teatar, da se tako idealno spoji Europa s Azijom.

Bilješke

Tonkin Album

Umjetnički fotografski zavod „Tonka“ izdao je svoj Album umjetničkih snimaka s predgovorom g. Milutina Nehajeva. Poslije svoga naučnoga putovanja po inostranstvu, što ga je vlasnica ateliera Tonka poduzela ove jeseni, kao i svake do sada, umjetnica u fotografiranju vratila se obogaćena novim iskustvima, doznavši za nove tekovine na fotografskom polju. Ipak tom prilikom treba naglasiti, da atelier Tonka može da se pohvali jednom odličnom osebinom, a ta je, da se u njem umjetnička fotografска slika shvaća više kao izraz ličnosti u fiksiranju jedne kretnje slobodnog pokretanja, negoli kao nastojanje, da se dobije banalna „sličnost“ u običnom smislu te riječi. Predgovor daje izvrsnu kozeriju o umjetničkom shvaćanju kod fotografiranja.

Kratke vijesti.

Pirendello je zamolio predsjednika Mussolinija, da ga upiše u fašističku stranku.

Gorki je živ i zdrav u Sorentu. Vijesti o tom, da je na umoru, su proizvoljne.

Lenormand je napisao novu dramu pod naslovom „U sjeni zla“, koja će se davati u Studio des Champ-Elysées.

№ 7., 1924/25.

4.—

C^v II-6

13. X. 1924.

COMEDIA

Maja de Strozzl u ulozi Marfe u „Carskoj Nevjesti“ u Zagrebu. Маја де Штроци у улози Марфе у „Царској Невести“ у Загребу.

Atelier Tonka, Zagreb.

Comoedia

излази сваког понедеоника. Главни уредник Никола Трајковић. Представник „Илустрације“ у редакцији Никола Б. Јовановић. Владислав Издавачко Удружење „Илустрација“ Београд, Космајска 22.

Поводом премијере комада »Не уби« од Леонида Андрејева

„Comoedia“ је сматрала за потребно да поводом премијере Андрејевљове драме, умоли г. Ракитину, редитеља београдског позоришта, који режира комад „Не уби“ да напише чланак о Андрејеву и његовој драми.

Драма „Не уби“ предпоследња је од радова покојног руског пессимисте. Последња „Псећи валс“ чини ми се није нигде ни штампана, а чуо сам о њој само од самог Леонида Николајевића — Андрејева.

Драма „Не уби“ припада стварима трећег, последњег периода Андрејевљевог стварања. Први период дао је ствари расцветавања симболичног реализма. У њих убрајам „Црне маске“, „Цар Глад“, „Човеков живот“ и „Анатема“. Други период је супротност првоме, ствари без икаквог унутарњег стремљења; прости сценски фељтони, преображенi из природе у наивну сценску форму.

Ако је Леонид Андрејев у време првог свог периода био идејно везан са Московским Художественим Театром, са којим је он великих мука имао, од Станиславског за сценска стварања његових идеалних личности, од Немировича Данченка за идејну страну његових ствари; онда је други период („Дани нашег живота“ и „Gaudeamus“) био тако рећи само један снажни протест писца против сваких нових струја и истраживања тадашњег позоришта. То је било као неко изазивање Художественог Театра и модернистичке Москве.

Наступа трећи период стварања: то су „Миле Сени“, где Андрејев заљубљен у то време у Достојевског одртава његову „Младост“, и „Онај који добија шамаре“. Обе ствари биле су игрane на позорници Императорског Александриског Театра. У те ствари убрајам и драму „Не Уби“. Овде се Андрејев наново враћа ка свом првом периоду, ка симболизму, али га претвара у реализам (реалан симболизам). Код њега већ више нису апстракције, него живи људи. Многочему се научио и у Художественом Театру и од тадањих руских и француских модерниста, па препорођен, и уверјен, није хтео да се врати у Москву, ка Художесвеницима.

Интересантно је питање зашто је од Управе Београдског Позоришта изабрана баш та ствар Леонида Андрејева, а не друга. Ја могу само претпостављати, пошто од мене не зависи избор репертоара у опште, па ни руског. Зато се користим приликом,

да овде одговорим г. Винаверу, који је негде написао, да сам ја изабрао најслабију ствар Леонида Андрејева, за моје редитељске експерименте. Редитељ може да предложи, но у већини случајева, тај предлог остаје само као „идеја“. Тако је било и са „Злоторима“. Кад сам молио, да се не даје та ствар, добио сам одговор: да је она погодна за овде, јер је име Арцибашева популарно и из финансијских разлога мора се режирати. Драма је доносила приходе и доносиће још а ја сам био изгрђен „због рђавог укуса“ од једног другог новинара, који такође није могао знати, да по овдашњим правилима редитељ само извршује поверене му задатке.

Немогуће је, да г. Винавер као позоришни човек није знао, да је с редитељске тачке гледишта много интересантнија и благодарнија „Анатема“, за „експерименте“, или „Човеков Живот“, који су комади играни за моје време у Художественом Театру; или чак „Онај коју добија шамаре“ него ли „Не уби“. Није ствар до експеримената, већ у томе, да треба узимати у обзир глумачки материјал којим се располаже.

„Анатема“ изискује огромну дисциплиновану масу, али ми ћемо тек сад имати могућности да добијемо праве драмске статисте, независне од Опере, чији се хор преоптерећен радом уступао драми с тешкоћама.

Враћајући се ка „Не уби“ рећи ћу: редитељ је дужан да се заљуби у ствар, коју треба да режира. То је први услов за његов рад. И ја сам се такође заљубио у комад „Не Уби“. У тој драми је толико необично стихијски руског, толико реда у нинансама расположена, а у главном огромна прогноза за нашу савременост.

Андрејев је предосећао руску катастрофу — револуцију као и напуштање нас од стране наших савезника. Он је све то унео у речи својих јунака драме „Не Уби“ (трети чин сцена између Василисе и Јаше). Његово пробуђење је колосално. Оно директно напомиње на Достојевског, под чијим се утицајем у последње време он налазио.

Ја понављам да сам радио на тој ствари са задовољством. Глумци су као и увек били на висини и ако је могуће да се тако изразим: то су први Словени у широком смислу те речи, овдашњи глумци драме. Они тако јединствено осећају све танчине и све финесе наше руске душе. Чудновата свеобимност!

У тренутку када ово пишем, ја не знам како ће се одазвати београдска штампа према овом комаду, али ће руска публика бити незадовољна — зашто опет показивати рђаве особине руске природе? — али шта може да се ради, кад наши, руски, писци нису нашли у нама ничег позитивног и нису нас као такве хтели овековечити. Немогуће је због тога тајити нашу драматургију у Европи.

Ето, то вам је све.

J. Ракитин.

Maja de Strozzi u ulozi Marfe u „Carskoj Nevjesti“ u Zagrebu.
Atelier Tonka, Zagreb.

Maja de Strozzi.
— Snimak atelier-a Tonka, Zagreb. —

Музика

Александар Боровски у Народном Позоришту

Приликом свог концерта 1. ов. м. Боровски је имао у Београду, у осталом као и свуда, огроман успех. У почетку се публика држалајо резервисано, чак мало и сувише хладно, али уметник је знао да исту тако бразо загреје, да је доцније тражила и добила шест писес преко програма.

У нас је то ретко. У толико часније по уметнику. Ипак држим, да оним успехом нисмо у нашем концертном животу, или боље, у разумирању истинске музичке уметности отишли ни корак даље. Кап воде у море..

Да долазак Боровског у Београд не прође баш без сваког позитивног резултата. Управа нашег позоришта обратила се њему с молјом, да у витимнијем кругу позваних да један краћи матине.

Уметник се врло радо одазва да у присуству својих колега у музичи (чланова београдске Опере) дарује својим идеалима, да сплом своје сугестивности и своје виртуозности дочара звукове два великане тонова, по времену и стилу тако далеке, Јохана Себастијана Баха и Игора Стравинског. Уједно је то и први пут, што се Стравински у Београду изводио, дакле за хроничара важан датум.

Ати Управа је позоришта овим својим покушајем доживела скоро бламажу. Они, који су били позвани, нису се (осим часних изузетака) одазвали. Нарочито се нису одазвали они, које је овај инструменталист, као такав, највише требало да интересује. Они који траже разлоге неуспеха наше филхармоније, наћи ће их ту! Ситуацију су спасли диригенти, музичка школа (неколико наставника и ћака), неколико уметника изван позоришта и опере.

Овај ће матине остати свима присутнима неизгледив. Боровски је био ванредно диспониран. Баха је извео са пластичном јасноћом и савршено стилски. „Петрушку“ Стравинског оживео је пред нашим очима са свим својим гротескним јадима и боловима, са свим карактеристичним типовима руског карневала. Захвалним слушаоцима даровао је уметник још по једног Лиадова и Скрјабина.

После концерта приказао му је у најужем кругу наш даровити композитор Јосип Штолцер — Славенски нека своја дела за клавир. Боровски је показао много интереса за те ствари, те ће једну сонату прихватити у свој репертоар.

Ad vocem Штолцер. Овај наш млади музичар који обећава, дошао је у нашу средину да ради, исто онако неопажено и незапажен, како се даровити и вредни Миленко Пауновић одселио у вечни живот. Ни један београдски лист није забележио његову смрт. Срамота. Пауновић није доживео да се ма и једна од његових трију симфонија и осталих музичких дела изведе у Београду, већ је то морала учинили Љубљана. Опет срамота... Веле да је то било из личних разлога. Опет и опет срамота!

Боровски је својим поступком показао како мора прави уметник схватити свој позив. Он није дошао у Београд да само апсолвира један концерат и да узме хонорар. Осетио је неорганизованост и сву безгласност нашег „музичког живота“, те је хтео дати своју лепоту за срећивање тих неприлика.

Наши „меродавни“, или бар они, којима је поверена задаћа, да буду тумачи уметности код нас, доказали су напротив својом одсутношћу, да нису дорасли тој задаћи и да нису вредни поверења. Они су брини чак и зато што публика дан раније није могла схватити и довељно осетити уметност Александра Боровског.

M. P.

Мале вести

Мештровић путује у Америку

Наш познати вајар Мештровић, чији су нам радови чинили част у Европи, кренуо је ових дана за Њујорк где ће крајем новембра приредити изложбу својих радова. Он носи у Америку већи број својих најбољих радова, међу којима је и цео косовски циклус. Изложба ће се приредити у свима већим градовима Сједињених Држава.

Враћа се у Београд

Г. Мијорад Петровић, предратни члан београдског Народног Позоришта, који је последњих година био на раду у Народном Позоришту у Скопљу, реактивисан је за члана београдског позоришта.

Новосадско Позориште

Зграда Новосадског Позоришта, која се од почетка сезоне оправљала, завршена је и у њој је понова почeo рад. За време преправке сталне зграде, даване су представе у сали биоскопа „Слобода“.

Приликом свог јубилеја

Г. Љуба Станојевић члан београдског позоришта, који је приликом свог јубилеја четрдесетогодишњице поклонио Удружењу Глумаца целокупан приход са своје јубиларне представе, даровао је приликом те свечаности своме оболелом и потребитом другу г. Димитрију Петровићу, пензионисаном члану Нар. Позоришта, помоћ од 2000 динара.

Художественици на филму

Прошле недеље дат је у београдском биоскопу „Коларац“ одлични филм „Злочин и казна“ у коме играју чланови Московског Художественог Театра. Тако је Београд имао прилике да види понова своје омиљене велике уметнике: Германову, Павлову итд.

Јосип Ријавец, пређашњи први тенор загребачке и београдске Опere, ангажован је ове сезоне за већи број представа у прашкој Опери, а позван је да гостује у Бечу и Берлину.

Josip Rijavec, predjašnji prvi tenor zagrebčke i beogradske Opere, angažiran je ova sezone za veći broj predstava u praškoj Operi, a pozvan je da gostuje u Beču i Berlinu.

Одговорни уредник Никола Трајковић. Власник „Илустрација“ Београд-Загреб. Годишња претплата 180 динара; полугодишња 90 динара; тромесечна 45 динара. Претплата се шаље у Београд, Космајска улица, 22. „Макарије“ А. Д. Земун. — Odgovorni urednik Nikola Trajković. Vlasnik „Ilustracija“ Beograd-Zagreb. Godišnja pretplata 180 dinara; polugodišnja 90 dinara; tromesečna 45 dinara. Pretplata se šalje u Beograd, Kosmajsko ulica 22. „Makarije“ A. D. Zemun.